

Informasjonsskriv om deltakelse i evaluering av forsøk om vurdering i orden og oppførsel uten karakter

Formålet med vurdering i orden og oppførsel er å bidra til et godt skolemiljø og til elevenes sosiale læring, og utgangspunktet for vurderingen er ordensreglementet ved den enkelte skole (Forskrift til opplæringsloven, 2006, §3-4). I Norge gis det karakterer i orden og oppførsel fra og med åttende trinn på ungdomsskolen og ut videregående skole. I hvilken grad disse karakterene er i tråd med intensjonene i læreplanverket om sosial læring og utvikling kan imidlertid diskuteres.

Karakterer i orden og oppførsel kan gi elever insentiver til å forbedre adferd i klasserommet. Imidlertid kan elevene bare gå ned i karakter i orden og oppførsel. Karakterene reflekterer altså kun det elevene *ikke mestrer*. Videre skal karakterene være et uttrykk for elevenes kompetanse knyttet til ordensreglementet på skolen sin. Kompetanse i fag skal ikke påvirke vurderingen i orden og oppførsel, og vanligvis skal ikke enkelthendelser tillegges avgjørende vekt. Unntaket er dersom enkelthendelsen er særlig alvorlig. Dermed knyttes det usikkerhet til hva karakterene i orden og oppførsel egentlig er et uttrykk for. Karakterene kan altså oppleves som subjektive, avhengige av kontekst og at de kun vektlegger det eleven ikke mestrer. Mangel på en standardisering kan gjøre at elever føler seg urettferdig behandlet og blir mindre motiverte.

Det finnes lite forskningsbasert kunnskap om hvordan dagens ordning faktisk fungerer, og det finnes lite internasjonal forskning på lignende eller alternative ordninger. Med dette som bakgrunn skal NIFU på oppdrag for Utdanningsdirektoratet undersøke følgende:

1. Hvordan dagens ordning med vurdering i orden og oppførsel med karakterer påvirker relasjonen mellom lærer og elev.
2. Hvordan en alternativ ordning uten karakterer påvirker elever og ansatte i skolen og elev-lærer-relasjonen.

I del 2 av prosjektet skal NIFU undersøke hvordan alternative praksiser for vurdering av orden og oppførsel uten karakter, påvirker elever og lærere. Ved hjelp av både kvantitative og kvalitative forskningsmetoder skal NIFU undersøke hvordan en endring av vurderingsmetode påvirker fravær blant elevene, elevprestasjoner i fag, elev-lærer-relasjonen og lærernes arbeidshverdag.

For å gjennomføre den delen av prosjektet har NIFU og Utdanningsdirektoratet invitert kommuner og fylkeskommuner til å være med i et forskningsprosjekt der ungdoms- og videregående skoler skal gi vurdering i orden og oppførsel uten karakterer. NIFU har videre trukket ut skoler til tre ulike tiltaksgrupper. I Rogaland fylkeskommune skal skolene som deltar gjøre følgende:

Gjennomføre to individuelle samtaler mellom kontaktlærer og elever hvert semester, der det settes felles mål som elevene skal jobbe med frem mot neste samtale. NIFU har utarbeidet en mal for hva som kan være sentrale temaer i denne samtalen, men lærerne står fritt til å supplere med aktuelle problemstillinger eller samtaletemaer for den enkelte elev.

NIFU vil bidra til at skolene kan gjennomføre elevsamtaler fra og med høsten 2023. Skolene vil få tilsendt et skjema, hvor elevene kan fylle ut en egevaluering i forkant av samtalen med kontaktlærer. Elevenes egevaluering av orden og oppførsel vil stå sentralt i prosjektet ved tiltaksskolene i din kommune. Egevalueringen kan for eksempel gjøres som en hjemmelekse, dersom det er ønskelig fra skolen sin side. Men det er viktig at elevens egevaluering gjennomgås sammen med kontaktlæreren.

Selv om vi fjerner karakterer i forsøket skal elevene fortsatt vurderes i både orden og oppførsel, og skolene skal følge opplæringsloven og læreplanverket med hensyn til vurdering i orden og oppførsel (se f.eks. [§3-7](#) og [§3-11](#) i Forskrift til opplæringsloven).

Prosjekts hjemmeside finner du her: <https://www.ordenogoppfoersel.no/>